

MATEMATIKA FANIDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH

Matkarimova Barno Azatovna

Xorazm viloyati Yangiariq tumanidagi 38-sonli AFCHO'IM

boshlang'ich fan o'qituvchisi

Annotatsiya: Hozirgi vaqtda ta'lim jarayonida o'qitishning zamonaviy metodlari keng qo'llanilmoqda. Interfaol ta'lim metodlarining turlari ko'p bo'lib, har biridan o'z o'rnida foydalanilsa yuqori samara beradi. Interfaol metodlarning afzalligi talaba yoshlarni mustaqil fikrlashga, o'z fikrini erkin bayon etishga o'rgatadi. Ushbu maqolada interfaol metodlar, ularning turlari, interfaol metodlarning maqsadi va foydali jihatlari qisqacha keltirilgan.

Kalit so'zlar: Interfaol metod, pedagogik mahorat, interfaol grafik organayzerlar, Interfaol ta'lim strategiyalari, erkin fikrlash, munozara, yuqori natija.

Bugungi kunda jamiyatimizda yangi ijtimoiy munosabatlarning shakllanishi, ta'limning dunyo ta'lim tizimiga integratsiyalashuvi, demokratiyalash va taraqqiy ettirish jarayonlarining rivojlanishi ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarga yangicha yondashuv zarurligini taqozo etmoqda. Yuqorida keltirilgan fikrning tasdig'i sifatida "Texnologik ta'lim"ni o'qitish jarayonida zamonaviy talablariga javob bera oladigan, xorijdagi oliy ta'lim muassasalarida keng miqyosda qo'llaniladigan innovatsion va pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayoniga olib kirish va qo'llash bugungi ta'lim soxasining dolzarb muammolaridan deyish mumkin. Ayniqsa, oliy ta'lim tizimida ta'limni sifati va samaradorligiga erishish ko'p jihatdan ma'ruza mashg'ulotlarini tashkil etish va unda zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalarini qo'llash zarur. Uni qay darajada amalga oshirish esa biz pedagoglarning bilimi, kasbiy-metodik tayyorgarligi, tinimsiz izlanishi va yuksak pedagogik mahoratiga ega ekanligiga bog'liq. Interfaol metodlar deganda- ta'lim oluvchilarni faollashtiruvchi va mustaqil

fikrlashga undovchi, ta'lim jarayonining markazida ta'lim oluvchi bo'lgan metodlar tushuniladi. Bu metodlar qo'llanilganda ta'lim beruvchi ta'lim oluvchini faol ishtirok etishga chorlaydi. Ta'lim oluvchi butun jarayon davomida ishtirok etadi. Ta'lim oluvchi markazda bo'lgan yondashuvning foydali jihatlari quyidagilarda namoyon bo'ladi: o ta'lim samarasi yuqoriroqbo'lgan o'qish-o'rganish; o ta'lim oluvchining yuqori darajada rag'batlantirilishi; o ilgari orttirilgan bilimlarning ham e'tiborga olinishi; o ta'lim jarayoni ta'lim oluvchining maqsad va extiyojlariga muvofiqlashtirilishi; o ta'lim oluvchining tashabbuskorligi va mas'uliyatining qo'llab-quvvatlanishi; o amalda bajarish orqali o'rganilishi; o ikki taraflama fikr-mulohazalarga sharoit yaratilishi.

Shunday qilib, fanlarni o'qitish jarayonida interfaol metodlardan foydalanish o'ziga xos xususiyatga ega. Ta'lim amaliyotida foydalanilayotgan har bir interfaol metodni sinchiklab o'rganish va amalda qo'llash o'quvchi-talabalarning fikrlashini kengaytiradi hamda muammoning to'g'ri yechimini topishlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, o'quvchi-talabalarning ijodkorligini va faolligini oshiradi. Turli xil nazariy va amaliy muammolar interfaol metodlar orqali tahlil etilganda o'quvchi-talabalarning bilim, ko'nikma, malakalari kengayishi va chuqurlashishiga erishiladi. **Hozirgi kunda eng ommaviy interfaol ta'lim metodlari quyidagilar sanaladi:**

1. Interfaol metodlar: "Keys-stadi" (yoki "O'quv keyslari"), "Blist-so'rov", "Modellashtirish", "Ijodiy ish", "Muammoli ta'lim" va b.

2. Interfaol ta'lim strategiyalari. "Aqliy hujum", "Bumerang", "Galereya", "Zig-zag", "Zinama-zina", "Muzyorar", "Rotastiya", "Yumaloqlangan qor" va h.k. Interfaol ta'lim metodlari tarkibidan interfaol ta'lim strategiyalarini ajratishda guruh ishini tashkil qilishga yondashuv ma'lum ma'noda strategik yondashuvga qiyoslanishiga asoslaniladi. Aslida bu strategiyalar ham ko'proq jihatdan interfaol ta'lim metodlariga tegishli bo'lib, ularning orasida boshqa farqlar yo'q.

3. **Interfaol grafik organayzerlar:** "Baliq skeleti", "BBB", "Konseptual jadval", "Venn diagrammasi", "T-jadval", "Insert", "Klaster", "Nima uchun?", "Qanday?" va b. Interfaol grafik organayzerlarni ajratishda bunday mashg'ulotlarda

asosiy fikrlar turli grafik shakllarda yozma ko'rinishda ifodalanishiga asoslaniladi. Aslida bu grafik organayzerlar bilan ishlash ham ko'proq jihatdan interfaol ta'lim metodlariga tegishli bo'lib, ularning orasida boshqa farqlar yo'q. Interfaol ta'lim metodlarini ko'pincha turli shakllardagi o'quv mashg'ulotlari texnologiyalari bilan bir vaqtda qo'llanmoqda. Bu metodlarni qo'llash mashg'ulot ishtirokchilarining faolliklarini oshirib, ta'lim samaradorligini yaxshilashga xizmat qiladi. O'qitishning interfaol usullarini tanlashda ta'lim maqsadi, ta'lim oluvchilarning soni va imkoniyatlari, o'quv muassasasining o'quv-moddiy sharoiti, ta'limning davomiyligi, o'qituvchining pedagogik mahorati va boshqalar e'tiborga olinadi. Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, interfaol metod biror faoliyat yoki muammoni o'zaro muloqotda, o'zaro bahs-munozarada fikrlash asnosida, hamjihatlik bilan hal etishdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Tolipov O', Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalarining tatbiqiy asoslari. Toshkent: Fan, 2006.
2. Ro'zieva D.I., Usmonboeva M.H., Holiqova Z. Interfaol metodlar: mohiyati va qo'llanilishi. Metodik qo'llanma.- Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU nashriyoti, 2013.